

РЕЦЕНЗИЯ

от проф д-р Нели Андреева Бенчева

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.7 *Администрация и управление, докторска програма*
"Организация и управление извън сферата на материалното"

Автор: МАКСИМС КАИМОВС

Тема: „УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЦЕСИТЕ НА ГЕНЕРИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ В СТРАНИТЕ ОТ РЕГИОНА НА БАЛТИЙСКО МОРЕ “

Научен ръководител: Проф дн Михаил Михайлов

1. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационният труд изследва въпросите на управление на процесите на третиране и генериране на отпадъци в страните от района на Балтийско море. В рамките на ЕС има приета Директива /2008/98/, която е правна рамка за управление и третиране на отпадъците. Нейната цел е защита на околната среда, човешкото здраве и благосъстоянието на обществото, чрез ефективно управление на отпадъците, методите за тяхното оползотворяване и рециклиране. По такъв начин се подпомага решаването на основен икономически проблем, свързан с недостига на ресурси и всички екологични

проблеми, свързани с тяхното добиване и оползотворяване. Наред с нарастването на обема на отпадъците, нараства и тяхното разнообразие, сложност, токсичност и свързаните с това разходи за третиране, обезвреждане и вредно въздействие. С развитието на технологиите, проблемът с генериране и третиране на отпадъците става все по критичен, поради което нараства необходимостта от задълбочени научни изследвания, с оглед правилното им управление. В този контекст, приемам актуалността и значимостта на изследваната дисертационна тема, като интегрална част от въпроса за развитие на кръговата икономика и постигане на устойчиво икономическо и екологично развитие.

Считам, че докторантът аргументирано е обосновал актуалността на темата, и правилно е поставил целта и конкретните задачи на изследване.

2. Познание на проблема

Дисертационният труд е разработен в обем от 206 страници. Трудът е структуриран по следния начин: въведение, три глави, изводи след всяка глава, заключение, резултати от изследването, препоръки, използвана литература и приложения. Използвани са 268 библиографски източника, само на английски език. Резултатите от емпиричните изследвания са илюстрирани в основния текст на дисертационния труд както следва; първа глава-16 фигури; втора глава 16 фигури и 11 таблици; трета глава 13 фигури и 9 таблици.

Целта на изследването е да се определи степента на влияние на макроикономическите показатели върху генерирането и третирането на различните видове отпадъци в региона на Балтийско море, в рамките на концепциите за устойчиво развитие и кръгова икономика.

За постигането на тази цел се решават следните задачи: анализ на концепциите за устойчиво развитие, и стълбовете на устойчивото развитие от

гледна точка на региона и регионалното развитие; анализ на модела на устойчиво развитие като сложна еволюционна система и устойчивата регионалност; определяне на макроикономическите фактори, които влияят на генерирането на отпадъци и третирането им като съществен компонент на устойчивото развитие и кръговата икономика; анализиране на процесите на генериране и третиране на отпадъци в страните от региона на Балтийско море и определяне на основата на вътрешното разделяне на страните на две различни групи; използване на статистически (корелационен) анализ, за определяне на значимите макроикономически фактори, способни да повлияят на процесите на генериране и третиране на отпадъци в рамките на посочените групи страни от региона на Балтийско море; чрез статистически (регресионен) анализ да се оцени въздействието на посочените фактори върху генерирането на отпадъци и третирането им в групите страни от региона на Балтийско море; разработване на препоръки за подобряване на процесите на третиране на отпадъци като един от най-значимите фактори за кръговата икономика и устойчивото развитие на страните от региона на Балтийско море.

В дисертацията се съдържат конкретни резултати и емпирични доказателства, които обективно отразяват реалните постижения на проведеното научно изследване относно значимостта на управлението на процесите на генериране и третиране на отпадъците в страните от региона на Балтийско море.

Постигнатите резултати показват, че докторантът има добра теоретична подготовка, практически познания и умения, за извършване на научни изследвания,

3. Методика на изследването

Проведеното изследване се основава на разработена методика в съответствие с целта, задачите и хипотезите. Организацията на изследователския процес и подбраният методически инструментариум са резултат от използване на широка информационна база. Използвани са данни и аналитични материали, предоставени от статистически бюра и ведомства; доклади, изготвени от органи и международни организации, участващи в описаните процеси, както и резултати, получени от множество изследователи, работещи в свързаните научни области. Много добре са аргументирани и ограниченията на научното изследване и групата на страните, които се изследват.

Анализът на получените резултати е извършен с прилагането на количествени и качествени методи: сравнителен анализ, анализ и синтез, системен подход, факторен анализ. Използвани са статистически методи за сравнение и обработка на данни (корелационен и регресионен анализ), базирани на данни от времеви редове. Периодът на изследване е 15 години (2009-2023), което позволява ясно да се очертаят тенденции на развитие на изследваните процеси на управление на отпадъците.

Може да се обобщим, че технологията на изследване се основава на разработена методология, включваща използване на съвременни количествени и качествени методи, които позволяват в процеса на анализа да се осигурят по-надеждни резултати и оценки по отношение на ефективността на процесите на управление на отпадъците в страните от района на Балтийско море.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд

В първата глава на дисертационния труд е направен обстоен преглед на теоретичните постановки, които се отнасят до концепциите за устойчивост и устойчиво развитие. Въведена е концепция за устойчива регионалност, като една от подсистемите на устойчивост. Пространствено се разглежда кръговата икономика като фактор за устойчиво развитие.

Направеният задълбочен теоретичен анализ е позволил на докторанта да формулира ясни изводи. Като обобщение, направеният задълбочен теоретичен анализ на управление на отпадъците в страните от региона на Балтийско море е залог за успешно разработване на втора и трета глава на дисертационния труд.

Във втора глава подробно са описани процесите за третиране на отпадъците, техните предимства и недостатъци. Анализирани са приложенията на различни начини за третиране на отпадъци в страните от региона на Балтийско море. Този анализ позволява разделянето на страните от региона на различни групи за целите на регресионния анализ.

В трета глава се обосновава и аргументира разделянето на страните от региона на групи. Извършен е анализ на макроикономическите фактори, влияещи върху управлението на отпадъците и третирането им в групите страни. Това позволява да се направят заключения и да се разработят препоръки, насочени към подобряване на процесите за третиране на отпадъци, прилагани в страните от региона.

Като обобщение може да посочим, че в дисертацията се съдържат конкретни резултати и емпирични доказателства, които обективно отразяват достоверността на резултатите от проведеното научно изследване.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с дисертационния труд са публикувани три статии на английски език. И трите статии са самостоятелни. Общият брой точки е **30 точки**, което отговаря на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС “доктор”

6. Лично участие на докторанта

Докторантът самостоятелно разработва целта, задачите, и методологията на изследването. Извършен е аналитичен преглед на чуждестранни научни публикации Събирането и анализирането на изследователските материали, статистическата им обработка и формулирането на изводи и предложения са изцяло самостоятелно дело на докторанта.

8. Автореферат

Авторефератът отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд. В него са включени основните глави, резултати от направеното проучване, изводи, заключение.

9. Критични забележки и препоръки

Препоръчвам на докторанта да публикува научни статии в световни бази данни и престижни научни списания с импакт фактор на английски език.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Считам, че представеният дисертационен труд, автореферат и публикации отговарят на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Представеният дисертационен труд е завършено научно изследване, поради което давам **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка.

Позволявам си да предложа на Почитаемото Научно жури да присъди на **МАКСИМС КАИМОВС** образователната и научна степен „доктор” по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.7 Администрация и управление.

9.01. 2026г.

Рецензент:

(подпис)

Проф д-р Нели Бенчева